

Odpowiedź Koalicji Klimatycznej na konsultacje Komisji Europejskiej w sprawie Zielonej Księgi „Ramy polityki w zakresie klimatu i energii do roku 2030”

ogłoszone w formie pytań w dn. 27.03.2013

W maju 2013 roku poziom CO₂ w atmosferze przekroczył 400 ppm po raz pierwszy od milionów lat. Zmiany klimatu już w chwili obecnej niosą ze sobą poważne ekonomiczne, społeczne i środowiskowe konsekwencje na całym świecie. Wystarczy wziąć pod uwagę tylko wyraźnie widoczne w Europie nasilanie się skali i częstotliwości ekstremów pogodowych, by uznać konieczność podejmowania zdecydowanych działań redukcyjnych i adaptacyjnych - tu i teraz.

Według Międzynarodowej Agencji Energetycznej osiągnięcie ograniczenia globalnego wzrostu średniej temperatury globalnej do 2°C staje się z każdym rokiem coraz droższe i coraz trudniejsze do osiągnięcia. Części emisji nie da się już uniknąć. Sama istniejąca obecnie infrastruktura (elektrownie, fabryki, budynki) będzie źródłem aż 80% maksymalnej ilości CO₂, które możemy wyemitować do 2035 r., jeśli nie chcemy przekroczyć granicy 2°C. Jeżeli przed 2017 r. nie zostaną podjęte niezbędne działania redukcyjne, to do tego roku zdążymy wykorzystać wszystkie „dopuszczalne” z punktu widzenia nauki emisje. Potem przekroczymy bezpieczne limity. Szybkie upowszechnienie technologii efektywnościowych przedłużyłoby ten termin do 2022 r., dając czas na przyjęcie i wdrożenie niezbędnego globalnego porozumienia w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych¹.

Jednocześnie raport UNEP „W kierunku zielonej ekonomii” (Towards Green Economy²) szacuje, iż chronienie klimatu poprzez przechodzenie do gospodarki nisko-emisyjnej przyczyni się do takiego samego, jeśli nie wyższego światowego wzrostu gospodarczego, jakiego moglibyśmy się spodziewać zgodnie z obecnie wykorzystywanymi modelami ekonomicznymi.

Dlatego Koalicja Klimatyczna apeluje o podjęcie przez Unię Europejską bardziej zdecydowanych działań już teraz i konsekwentne kontynuowanie ich do roku 2030 oraz dalej do roku 2050. Unia Europejska musi ograniczać emisję gazów cieplarnianych, ale jednocześnie powinna także budować niskoemisyjną zrównoważoną gospodarkę przyszłości. Potrzebna nam gospodarka o wysokiej efektywności wykorzystania zasobów, niezależna od cen i dostaw surowców energetycznych, tworzącą zielone miejsca pracy oraz zapewniająca przyjazne i zdrowsze środowisko życia dla mieszkańców UE, a także ludzi żyjących poza nią. Niezbędne są rozwiązania i dla rosnącego bezrobocia wśród młodych ludzi

¹ [World Energy Outlook 2012 Synteza Polish translation. International Energy Agency. 2012](#)

² [Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication, United Nations Environment Program](#)

i dla naszego negatywnego wpływu środowisko, przekładającego się na pogarszanie się jakości życia. Wbrew pozorom odpowiedź na tak różne problemy może być taka sama.

Ogólne

1. Jakie doświadczenia wynikające z ram na rok 2020 oraz aktualnego stanu systemu energetycznego UE są najważniejsze przy opracowywaniu polityki na 2030 r.?

Kluczowym elementem ram na rok 2020 są wiążące cele dotyczące wielkości emisji gazów cieplarnianych oraz udziału OZE w finalnej produkcji energii. Nie przyjęcie celu wiążącego dla osiągnięcia poprawy efektywności energetycznej było poważnym błędem. Z tego powodu zabrakło impulsu, który zmobilizowałby państwa członkowskie UE do podjęcia zdecydowanych działań. Dodatkowo brak jasno określonych zobowiązań i zasad ich realizacji uniemożliwił kontrolę skuteczności i korygowanie polityk wprowadzanych na poziomie UE i poszczególnych krajów członkowskich. Dlatego ważne jest ustalenie wiążących celów do roku 2030 dla emisji gazów cieplarnianych, udziału OZE i poprawy efektywności energetycznej. Cele te powinny opierać się na wskazaniach zawartych w Mapie Drogowej 2050 dla gospodarki niskoemisyjnej. W ich formułowaniu należy stosować zasadę wspólnej, ale zróżnicowanej odpowiedzialności. Udział każdego kraju w osiągnięciu wspólnego celu powinien być adekwatny do jego obecnej sytuacji i możliwości podejmowania działań. Jeżeli w jakimś kraju istnieje wysoki potencjał do realizacji celów w danym obszarze, a brakuje możliwości finansowych, należy wziąć to pod uwagę przy planowaniu kierunków wykorzystania funduszy unijnych.

Jednocześnie w procesie formułowania celów należy wziąć pod uwagę koszty społeczne oraz tzw. efekty uboczne ich realizacji. Przykładowo znacząca poprawa w efektywności silników samochodowych czy też wprowadzenie samochodów elektrycznych może prowadzić do obniżenia kosztów eksploatacyjnych, a w konsekwencji do szerszego użytkowania samochodów i związanego z tym wzrostu emisji.

Z tych powodów ważne jest także prowadzenie szeroko zakrojonych działań edukacyjnych promujących oszczędzanie energii i surowców. Obywatele UE powinni być w pełni poinformowani o konsekwencjach swoich wyborów konsumpcyjnych dla środowiska, zdrowia i jakości życia. Jeśli przeprowadzą termomodernizację dzięki wsparciu ze środków unijnych lub krajowych, nie powinni zaoszczędzonych w ten sposób środków przeznaczać np. na zakup gadżetów elektronicznych, których użytkowanie przyczyni się do wzrostu emisji i osłabienia pozytywnego efektu termomodernizacji. Pojawienie się tego typu efektu zostało już udokumentowane w analizach, takich jak „Missing carbon reductions?...”³

Skoro informujemy mieszkańców Unii na każdej paczce papierosów, że palenie szkodzi zdrowiu, to na tej samej zasadzie powinni być informowani, jakie emisje towarzyszyły cyklowi życia urządzeń i produktów, które kupują.

³ Druckman A., Chitnis M., Sorrell S., Jackson T. *Missing carbon reductions? Exploring rebound and backfire effects in UK households*. Energy Policy, Volume 39, Issue 6, June 2011, Pages 3572-3581

Cele

2. Jakie cele na rok 2030 będą najbardziej skuteczne w stymulowaniu celów polityki dotyczącej klimatu i energii? Na jakim szczeblu powinno się je stosować (UE, państw członkowskich lub sektorowym) i w jakim zakresie powinny być prawnie wiążące?

W okresie do 2030 należałoby ustalić wiążące cele na poziomie UE w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych, zwiększania udziału energii odnawialnej i poprawy efektywności energetycznej. Obecna wysokość celów nie jest dostosowana ani do potrzeb, ani do możliwości UE. Jeśli chcemy do roku 2050 osiągnąć redukcję emisji na poziomie 80-95%, to cel na rok 2020 – 20% - był za słaby i powinien być już teraz zmieniony. Z tych samych względów niedopuszczalne jest proponowanie celu 30% redukcji emisji do 2030 roku. Jeśli chcemy utrzymać się na właściwej ścieżce redukcji, konieczne jest przyjęcie celu na poziomie co najmniej 30% do roku 2020 oraz celu w przedziale 40-55% do 2030.

Obciążenia związane z realizacją tych celów należałoby rozdzielić sprawiedliwie pomiędzy kraje członkowskie. Ciekawym rozwiązaniem mogłoby być ustalenie dla każdej z trzech kategorii celów dla każdego kraju wielkości minimalnej i maksymalnej. Osiągnięcie wielkości maksymalnej wiązałoby się z korzyściami dla danego kraju, a zejście poniżej minimalnej narażałoby kraj na konsekwencje finansowe. Oczywiście związane jest z tym ryzyko ograniczenia się państw członkowskich do realizacji celów tylko na poziomie minimalnym. W związku z tym cele minimalne muszą gwarantować poziom redukcji niezbędny z punktu widzenia nauki.

3. Czy zdarzały się nieścisłości w obecnych celach na rok 2020, a jeśli tak, to w jaki sposób można lepiej zapewnić spójność potencjalnych celów na 2030 r.?

Ważnym problemem polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2020 był brak zgody państw członkowskich na wprowadzenie wiążących celów dla poprawy efektywności energetycznej mimo tego, że potencjał oszczędzania energii jest w UE bardzo wysoki. To efektywność energetyczna pozwala nam redukować emisje najtaniej. Inwestycje w tym obszarze mogą nam się najszybciej zwrócić i poza zyskami finansowymi przynieść również inne korzyści, np. dla zdrowia czy rynku pracy. Dlatego konieczne jest naprawienie błędu dotychczasowej polityki i przyjęcie celu wiążącego w tym obszarze.

Sposobem na wyjście z sytuacji patowej braku zgody na cele wiążące mogłoby być powiązanie uzgodnionego celu wiążącego dla danego państwa z poziomem wsparcia finansowego, technicznego i informacyjnego niezbędnego do jego skutecznej realizacji. W dotychczasowej realizacji celów do 2020 roku można zauważyć negatywny wpływ braku spójności między polityką energetyczno-klimatyczną a innymi obszarami polityki UE oraz wykorzystaniem Funduszy Strukturalnych. Kierunki finansowania z budżetu UE w latach 2007-2013 były niemal zupełnie oderwane od celów w zakresie polityki klimatyczno-energetycznej.

Kolejną problematyczną kwestią jest obecny brak spójności pomiędzy celami w zakresie redukcji emisji oraz zwiększania udziału odnawialnych źródeł i poprawy efektywności. Przy formułowaniu nowych celów należy pamiętać o tym, że skuteczna realizacja celów w zakresie OZE i efektywności przyczyni się do ograniczenia emisji, co należy we właściwy sposób uwzględnić przy wyznaczaniu celu redukcji emisji.

Należy także precyzyjnie prześledzić skutki środowiskowe proponowanych regulacji i wprowadzać rozwiązania, które nie będą się przy okazji przyczyniać do powstania innych problemów środowiskowych. Przykładem takiej błędnej polityki są regulacje dotyczące biopaliw oraz ich skutki środowiskowe i społeczne, które obserwujemy w UE i w krajach rozwijających się. Regulacje przyjęto bez przeprowadzenia rzetelnych badań, a po ich wdrożeniu okazało się, że w rzeczywistości – oceniając cały cykl produkcji i wykorzystania biopaliw oraz ich wpływ na gospodarkę rolną, leśną i gruntową – przyczyniają się one do wzrostu emisji, a nie do ich obniżenia. Brak standardów środowiskowych regulacji przyczynił się do nasilenia takich szkodliwych zjawisk jak: wylesianie, osuszanie gruntów podmokłych, czy wzrost cen żywności. Dlatego tak ważne jest, aby przy ustalaniu celów wiążących dokładać należytej staranności w ocenie skutków przyjmowanych regulacji i ich powiązań z polityką realizowaną w innych obszarach, a także nigdy nie odchodzić od zasad zrównoważonego rozwoju.

Istotnym zagadnieniem pozostaje swoboda definiowania rodzajów energii z odnawialnych źródeł energii, co pozwala na kwalifikowanie energii powstałej w procesie współspalania biomasy z węglem w wielkoskalowych elektrowniach węglowych do energii odnawialnej. W efekcie w Polsce około połowy energii „ze źródeł odnawialnych” produkuje się w wielkich elektrowniach węglowych. W ten sposób wielkoskalowa energetyka oparta na paliwach kopalnych korzysta ze wsparcia z tytułu wytwarzania energii „czystej” i „zielonej”, choć w rzeczywistości nie tylko nie przyczynia się tym do osiągnięcia właściwych efektów środowiskowych, ale też przy okazji niszczy raczkujący sektor energetyki odnawialnej.

4. Czy cele dla podsektorów, takich jak transport, rolnictwo lub przemysł są stosowne, a jeżeli tak, to jakie? Na przykład, czy konieczne jest wprowadzenie celu dotyczącego udziału energii ze źródeł odnawialnych w transporcie, biorąc pod uwagę cele w zakresie zmniejszenia emisji CO₂ dla samochodów osobowych i dostawczych?

Wprowadzenie specyficznych celów dla poszczególnych podsektorów musiałoby być mocno uargumentowane i dobrze przemyślane. Co do zasady, rozwiązania proponowane na okres po 2020 roku powinny być możliwie najprostsze, przejrzyste i łatwe do monitorowania. Wyznaczenie celów sektorowych znacząco skomplikowałoby sytuację i dodatkowo ograniczyłoby swobodę państw członkowskich w wyborze drogi osiągnięcia wyznaczonych celów redukcji emisji, rozwoju odnawialnych źródeł i poprawy efektywności energetycznej. Jednak równocześnie należy wziąć pod uwagę, iż przy tworzeniu polityki służącej osiągnięciu wyżej wymienionych celów konieczne będzie uzupełnienie jej o dodatkowe regulacje, takie jak standardy emisyjności samochodów, jakości paliw, czy budowy i renowacji budynków. Każda taka regulacja powinna być starannie oceniona pod kątem potencjalnych efektów redukcyjnych, przy zachowaniu standardów środowiskowych. Na przykład regulacje dla jakości paliw powinny obejmować ich emisyjność w całym cyklu życia i uwzględniać wszystkie uboczne skutki środowiskowe i społeczne.

Warto także rozważyć wprowadzenie nowej kategorii celów, które służyłyby odwracaniu obecnych negatywnych trendów w zakresie pochłaniania emisji CO₂ przez tereny biologicznie czynne. Wielkość emisji pochłanianych przez lasy i tereny podmokłe ciągle maleje na skutek zmniejszania się ich powierzchni oraz utraty różnorodności biologicznej i żywotności ekosystemów. Właściwa polityka, skuteczne zapobieganie wylesianiu i degradacji lasów oraz

osuszaniu terenów podmokłych, mogłyby się przyczynić do jednoczesnej realizacji celów w zakresie polityki klimatycznej i środowiskowej.

5. W jaki sposób cele mogą lepiej odzwierciedlać opłacalność ekonomiczną i rozwój dojrzałości technologii w ramach na 2030 r.?

Przyjęcie celów dla odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej jest wskazane właśnie ze względu na dobrze już rozpoznany pozytywny wpływ rozwoju technologii w tych obszarach na sytuację ekonomiczną UE. Działania w obu tych obszarach są opłacalne i niosą ze sobą wiele dodatkowych korzyści, w postaci np. tworzenia nowych miejsc pracy, wzrostu konkurencyjności, wzrostu bezpieczeństwa energetycznego i zmniejszania zależności od importu paliw kopalnych spoza UE. Ponadto krzywe „uczenia się”, rozwoju technologii i wzrostu ich opłacalności, są dla odnawialnych źródeł i efektywności energetycznej wyjątkowo korzystne.

Warto w ocenie opłacalności ekonomicznej przyjęcia wyżej wymienionych celów uwzględniać wpływ, jaki będzie miało ich ustanowienie na ograniczanie kosztów zewnętrznych obecnie stosowanych technologii wielkoskalowej energetyki opartej na paliwach kopalnych. W związku z tym konieczne jest rozszerzenie definicji opłacalności ekonomicznej. Kolejnym kryterium powinna być ocena wpływu określonego celu na tworzenie nowych rynków.

Ponadto, kształtując system wsparcia dla nowych technologii, musimy brać pod uwagę nierównowagę rynku spowodowaną przez podtrzymywanie wsparcia dla starych, „brudnych” technologii, wykorzystujących paliwa kopalne. System wsparcia dla nowych technologii powinien być adekwatny do wsparcia otrzymywanego przez „stare” technologie, tak aby tworzyć warunki konkurencyjności na rynku.

6. W jaki sposób należy oceniać postępy w odniesieniu do innych aspektów polityki energetycznej UE, takich jak bezpieczeństwo dostaw, które mogą nie być uwzględniane w głównych celach?

Konieczna jest przede wszystkim zmiana podejścia do bezpieczeństwa energetycznego – obecnie opieranego wyłącznie na bezpieczeństwie dostaw surowców energetycznych i budowie wielkich instalacji energetycznych. Z punktu widzenia rosnącej zależności UE od importu surowców energetycznych w ocenie postępów warto uwzględnić wskaźnik poziomu uzależnienia od dostaw paliw spoza granic UE. Wśród wskaźników mógłby się znaleźć poziom zatrudnienia netto w sektorze energetycznym, czy redukcja kosztów zdrowotnych powodowanych przez ten sektor.

Wszystkie wskaźniki powinny służyć ukierunkowaniu realizacji celów polityki klimatyczno-energetycznej na wspieranie energetyki obywatelskiej, rozproszonej, lokalnej, opartej na mikrogeneracji energii cieplnej i elektrycznej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych. Dzięki temu stopniowo wzrastać będzie rola pojedynczych gospodarstw domowych, wspólnot mieszkaniowych, gospodarstw rolnych, spółdzielni energetycznych i przedsiębiorstw w budowaniu lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, które przekłada się na jego poziom w całym kraju.

Obecnie już 33 z 75 GW zainstalowanej mocy w energetyce odnawialnej w Niemczech jest w rękach gospodarstw domowych. Dlatego w ocenie bezpieczeństwa dostaw należy wprowadzić stopień realizacji potrzeb energetycznych za pomocą mikrogeneracji. Z drugiej strony na poziomie UE bezpieczeństwo dostaw sieciowych energii zwiększy konsekwentnie budowany wspólny rynek energetyczny połączony inteligentnymi sieciami i infrastrukturą transgraniczną.

Instrumenty

7. Czy niezbędne są zmiany innych instrumentów politycznych oraz ich wzajemnego oddziaływania, w tym między UE a państwami członkowskimi?

Kluczowy instrument polityczny w poszczególnych krajach to stworzenie długofalowej polityki energetycznej, tj. co najmniej do roku 2050, jak to ma miejsce przykładowo w Danii i Niemczech. Ten ostatni kraj wprowadził zasadniczą reformę zwaną *Energiewende*, która staje się interesującym drogowskazem dla innych. Należałoby szeroko upowszechnić to podejście i wspomagać je z funduszy UE, zamiast przeznaczać środki na podtrzymywanie tradycyjnej energetyki w kształcie jak najbardziej zbliżonym do obecnego.

Żeby osiągnąć redukcję gazów cieplarnianych na poziomie 80-95% do roku 2050 potrzebne jest prawidłowe przełożenie celów UE na politykę państw członkowskich. Polityki energetyczne państw członkowskich muszą być wspomagane mocnymi instrumentami prawnymi UE. Warto rozważyć tworzenie na poziomie państw członkowskich 5-letnich i rocznych planów redukcji gazów cieplarnianych. Programy te powinny być wspierane przez inne obszary polityki UE oraz przez inne instrumenty służące tworzeniu nowych miejsc pracy, wzrostowi innowacyjności, czy rozwojowi ekonomicznemu.

Jednocześnie konieczne jest odejście od bezpośredniego i pośredniego subsydiowania paliw kopalnych na poziomie UE i państw członkowskich. Tego typu subsydia były już wielokrotnie zidentyfikowane – także przez szefów państw i rządów UE – jako najpoważniejsza ingerencja w rynek energetyczny osłabiająca skuteczność działań na rzecz redukcji emisji i ochrony klimatu.

8. W jaki sposób najlepiej określić konkretne działania na szczeblu unijnym i krajowym, tak aby zoptymalizować opłacalność realizacji celów w zakresie klimatu i energii?

Cele powinny być wspierane przez efektywne regulacje, które pozwolą na możliwie najlepsze wykorzystanie istniejącego potencjału – różnego dla poszczególnych krajów UE. Planowane działania powinny przyczyniać się do osiągnięcia maksymalnych korzyści w możliwie wielu obszarach jednocześnie. Oznacza to, że nie mogą skupiać się jedynie na maksymalnej efektywności kosztowej, ale powinny uwzględniać również korzyści dla większych grup obywateli, tworzenie szans biznesowych, rozwiązywanie dodatkowych problemów, np. z zanieczyszczeniem powietrza.

Pomimo podjęcia 15 lat temu na Szczycie w Cardiff zobowiązań o integracji polityk sektorowych z ekologiczną (w tym klimatyczną), wciąż jest jeszcze dużo do zrobienia w tym obszarze. W szczególności dotyczy to integracji polityki energetycznej, transportowej i rolnej z polityką klimatyczną oraz wsparciem ze środków UE procesu konwergencji. Wyraźnie widać rozjęście się finansowania przedsięwzięć ze środków UE w okresie 2007-2013. Przykładowo,

w ramach rozwoju sektora transportowego wspierano przede wszystkim rozwój infrastruktury drogowej, znacznie słabiej transport kolejowy i publiczny. Efektywne energetycznie środki transportu były wspierane bardzo słabo lub wcale nie otrzymywały wsparcia. Dlatego tak ważne jest zintegrowanie struktury wydatków na lata 2014-2020 oraz późniejszych decyzji dotyczących wydatkowania środków unijnych z celami na rok 2030.

Ważne jest także unikanie sprzeczności pomiędzy celami polityki klimatycznej a planami rozwojowymi państw i regionów. Dla przykładu, w Polsce z Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-20 planuje się wspierać odnawialne źródła i efektywność energetyczną na poziomie 12% całego budżetu (zgodnie z wytycznymi UE), ale jednocześnie w woj. lubuskim planuje się obecnie największą w Europie kopalnię i elektrownię na węgiel brunatny. Jest to działanie niespójne i nieefektywne z punktu widzenia polityki klimatycznej Polski i UE.

9. W jaki sposób można najskuteczniej uniknąć rozdrobnienia wewnętrznego rynku energii, w szczególności w odniesieniu do potrzeby zachęcania do inwestycji i mobilizowania ich?

Konieczne jest przyśpieszenie rozwoju połączeń sieci energetycznych pomiędzy państwami członkowskimi UE i budowy wspólnego rynku energii. Wtedy możliwe będzie optymalne wykorzystanie potencjału specyficznego dla każdego kraju – na obszarach UE z wysokim nasłonecznieniem będzie mogła się rozwijać energetyka słoneczna, na terenach najbardziej wietrznych – wiatrowa. Inteligentna sieć energetyczna łącząca całą Europę pozwoliłaby na zbilansowanie tych źródeł.

W wielu krajach UE (w tym m.in. Danii, Niemczech czy Wlk. Brytanii) zachodzi zasadnicza zmiana w strukturze energetyki. Powstają liczne rozproszone małe źródła odnawialne wytwarzające energię elektryczną, ciepło, chłód czy biogaz. Uruchamia to zasoby finansowe gospodarstw domowych, rolników, małych i średnich przedsiębiorstw czy samorządów lokalnych. Gdyby w Polsce stworzono przyzwoite ramy prawne i zapewniono niezbędne wsparcie finansowe to w roku 2020 moglibyśmy mieć 2,5 mln prosumentów. Nie znaczy to jednak, że unijny rynek energii ma być rozdrobniony – Wiele małych źródeł połączonych inteligentnymi sieciami może z powodzeniem stanowić kluczowy element wspólnego unijnego rynku energii, szczególnie jeśli rozwiną się technologie umożliwiające efektywne magazynowanie energii.

Międzynarodowe instytucje finansowe, w których kraje członkowskie UE stanowią grupę dominujących akcjonariuszy – w szczególności zaś Europejski Bank Inwestycyjny oraz Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju – powinny ułatwiać transformację w stronę gospodarki niskowęglowej poprzez inwestycję w obszary sektora energetycznego zapewniające jednocześnie poprawę bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności cenowej oraz zrównoważonego rozwoju. Do takich obszarów należy: rozwój inteligentnych sieci energetycznych i połączeń sieci pomiędzy krajami członkowskimi UE, badania nad magazynowaniem energii, a także poprawa efektywności energetycznej budynków oraz rozwój małych źródeł energii produkujących energię elektryczną, ciepło lub chłód. Instytucje finansowe muszą unikać udzielania pożyczek na budowę gazociągów, ropociągów, rafinerii naftowych, czy wreszcie elektrowni generujących energię na bazie węgla, ropy naftowej lub paliw o równie wysokiej emisyjności. Przykładem może być polityka zrównoważonego rozwoju Nordyckiego Banku Inwestycyjnego, która zawiera listę inwestycji lub obszarów inwestycyjnych, których Bank nie finansuje. Ta kategoria obejmuje między innymi inwestycje

w nowe elektrownie pracujące w podstawie, o mocy powyżej 50MW_(e+t), których głównym paliwem jest węgiel albo paliwo o równym lub wyższym stopniu emisyjności.

10. Za pomocą jakich środków można by osiągnąć dalsze oszczędności energii w najbardziej opłacalny sposób?

Ze względu na ogromną skalę możliwości poprawy efektywności wykorzystania energii cieplnej i elektrycznej w budynkach, tak starych, jak i nowych, niezbędne jest pobudzenie ogromnego rynku projektowania, wytwarzania materiałów budowlanych i urządzeń, robót budowlanych, audytów, działań monitorujących, itp. Skalę tego rynku obrazuje przykład Polski, gdzie w roku 2011 oddano ponad 92 tys. nowych obiektów, z czego budynki mieszkalne stanowiły ponad 77%, a blisko 92% spośród nich – budynki indywidualne.

Wznoszenie nowych obiektów w formule energooszczędnej czy nawet pasywnej w istotny sposób wpływa na zmniejszenie zapotrzebowania na energię, a w konsekwencji na koszty eksploatacji. Wyposażanie ich w energooszczędne sprzęty i oświetlenie oraz oszczędzanie energii w trakcie użytkowania takich budynków również zmniejsza ich presję na środowisko. Dlatego tak ważne jest nie tylko przyjęcie wiążących celów dla poprawy efektywności energetycznej, ale także precyzyjne zdefiniowanie pojęcia „budynek prawie zero-energetyczny”, wraz z określeniem ilościowym maksymalnego zużycia energii w takim budynku, w Dyrektywie o charakterystyce energetycznej budynków. Znaczenie tego pojęcia musi być takie samo w każdym z krajów UE.

Prowadzone obecnie działania służące oszczędzaniu energii są zdecydowanie niewystarczające. Pierwszym krokiem powinno być zasadnicze preferowanie głębokiej termomodernizacji w stosunku do płytkiej. Przykładowo w Polsce dominuje płytka termomodernizacja dająca oszczędności rzędu 20-30% a możliwości są znacznie większe, bo wynoszą do 80% zużycia energii. Oznacza to, że pięćdziesiąt punktów procentowych jest tracone praktycznie bezpowrotnie gdyż drugi raz nie będzie podejmować się prac termomodernizacyjnych w tym samym budynku. Dlatego wielkość wsparcia finansowego termomodernizacji powinna być zależna od skali poczynionych oszczędności energetycznych.

11. W jaki sposób polityka UE w dziedzinie badań i innowacji może najlepiej wspierać osiągnięcie celów ram na okres do 2030 r.?

Komisja Europejska musi dalej zapewniać wsparcie dla długoterminowych i podstawowych badań. Powinna też ułatwić przedsiębiorstwom włączanie się do badań, które umożliwią zwiększanie opłacalności i szybsze wprowadzanie na rynek nowych technologii w obszarach kluczowych takich jak: rozwój odnawialnych źródeł, poprawa efektywności, zarządzanie energią i jej magazynowanie, rozwój niskoemisyjnego transportu, itd.

Wsparcie dla badań i rozwoju na poziomie UE powinno uzupełniać polityki krajowe i zapewniać środki w obszarach istotnych dla realizacji celów na okres do 2030 r., w których państwa członkowskie z różnych względów nie podejmują działań.

Należy znacząco ograniczyć wspieranie badań dotyczących technologii węglowych, gazowych i jądrowych. Jednym z kluczowych elementów branych pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu środków powinien być szacowany ślad węglowy rozwiązania lub

technologii, których badania dotyczą. Należy przyjąć zasadę „im większe przewidywane ograniczenie śladu węglowego w wyniku wdrożenia wyników badań czy zastosowania innowacji, tym większe szanse na dofinansowanie”.

Konkurencyjność i bezpieczeństwo dostaw

12. Które elementy ram polityki w zakresie energii i klimatu mogą zostać wzmocnione, tak by lepiej wspierać tworzenie miejsc pracy, wzrost gospodarczy i konkurencyjność?

Prawidłowo określone cele poprawy efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii mogą dostarczyć silnego impulsu dla tworzenia nowych miejsc pracy przy wytwarzaniu urządzeń i ich dystrybucji, na rynku usług projektowych, budowlanych, termomodernizacyjnych i instalacyjnych, w zarządzaniu energią oraz w badaniach i rozwoju technologii.

Tylko cel dla źródeł odnawialnych ustawiony na odpowiednio wysokim poziomie może przynieść do 2030 roku 4,4 miliona miejsc pracy w sektorze energetyki odnawialnej UE⁴. Silny cel dla efektywności energetycznej nie tylko doda do tego obrazu kolejne setki tysięcy miejsc pracy, ale też dostarczy firmom bodźca do inwestowania w oszczędzanie energii i zmniejszanie udziału kosztów energii w kosztach produkcji lub usług, przyczyniając się w ten sposób do poprawy konkurencyjności biznesu.

Wzmacnianiu ram polityki w zakresie energetyki i klimatu może służyć rozwijanie lokalnych zintegrowanych programów rozwoju energetyki odnawialnej, z wykorzystaniem mikroinstalacji i kluczową rolą prosumenta (indywidualnego konsumenta energii, który jest jednocześnie jej producentem), powiązanych z głęboką poprawą efektywności.

Takie programy mogą na całym obszarze Unii Europejskiej stanowić podstawę do tworzenia lokalnych hybrydowych systemów energetycznych z inteligentnym zarządzaniem energią. Mogą wspierać lokalne gospodarki i kreować zielone miejsca pracy, także w otoczeniu biznesowym tworzącym się wokół lokalnych systemów energetycznych. Można założyć, że powstające w taki sposób miejsca pracy będą atrakcyjne dla młodych dobrze wykształconych ludzi, którzy obecnie mają rosnące problemy ze znalezieniem dla siebie miejsca na rynku pracy.

13. Jakie elementy w obowiązujących ramach świadczą o ucieczce emisji? Czy można ją zmierzyć? W jaki sposób można rozwiązać ten problem w ramach na 2030 r.?

Zjawisko ucieczki emisji jest często stosowane jako straszak, ale w rzeczywistości brakuje dowodów, które potwierdzałyby jego rzekomo poważny wpływ na energochłonne gałęzie przemysłu UE. Skalę oddziaływania zjawiska *carbon leakage* na wzrost bezrobocia należy traktować z dużą rezerwą, gdyż założenia i narzędzia, które stosuje się do wykonania obliczeń są zwykle na tyle uproszczone, że nie gwarantują osiągnięcia wiarygodnych i obiektywnych wyników. Według wykonanego ostatnio studium, przyjęcie w roku 2009 przez Komisję Europejską bardziej realistycznych założeń co do poziomu zagrożenia *carbon leakage* skutkowałoby drastycznym obniżeniem liczby gałęzi przemysłu objętych ochroną – z

⁴ [Employ RES. The impact of renewable energy policy on economic growth and employment in the European Union, Fraunhofer ISI et al. 2009](#)

60% gałęzi produkcji przemysłowej odpowiadających za 95% emisji przemysłowych do 33% odpowiadających za 10% emisji.⁵ Koncentrując się na szeroko diskutowanym i rozdmuchanym ponad miarę problemie *carbon leakage* nie dostrzegamy jego odwrotności. Skupianie uwagi rządów państw członkowskich oraz całej Unii na ochronie branż energochłonnych i wysokoemisyjnych sprawia, że nowe branże i sektory – niskoemisyjne, innowacyjne, bardziej przyjazne dla środowiska i zdrowia ludzi – nie otrzymują wsparcia, na jakie zasługują. Gdyby uwaga UE i części państw członkowskich broniących się przed *carbon leakage* przynajmniej częściowo przeniosła się na wspieranie rozwoju firm „zielonej gospodarki”, z pewnością byłoby to korzystne nie tylko dla tych firm, ale i dla całej gospodarki danego kraju.

14. Jakie są konkretne czynniki napędzające zaobserwowane tendencje w zakresie kosztów energii i w jakim stopniu UE może na nie wpływać?

Istotny wpływ na koszty energii mają światowe ceny paliw kopalnych, których wahania są trudne do przewidzenia, ale z dużym prawdopodobieństwem w dłuższej perspektywie można zakładać ich stopniowy wzrost. By ograniczyć ten wpływ, należy zmniejszyć zależność energetyczną UE od paliw kopalnych – a szczególnie od paliw importowanych spoza granic Unii Europejskiej.

Ważne czynniki kształtujące ceny energii to także brak liberalizacji rynku energii i równoprawnych warunków do konkurencji pomiędzy różnymi opcjami zaspakajania potrzeb energetycznych, włączając w to oszczędzanie energii. Konkurencyjność na rynku energii zaburza stosowanie antyekologicznych subsydiów i pomijanie kosztów zewnętrznych wykorzystania paliw kopalnych.

Ceny energii powinny być kształtowane w taki sposób, aby pobudzało to działania w zakresie poprawy efektywności. Wyższe ceny powinny być amortyzowane poprzez obniżenie zużycia energii tak, aby mimo wzrostu ceny jednostkowej koszt energii utrzymał się na podobnym poziomie lub nawet spadał. W szczególności w biedniejszych krajach UE powiązanie wsparcia na rzecz poprawy efektywności energetycznej z liberalizacją rynku, ze względu na duże możliwości oszczędzania i niską zdolność inwestowania, może przynieść pozytywne efekty. Rozwiązywanie problemu ubóstwa energetycznego powinno polegać na pomocy w zakresie poprawy efektywności użytkowania, a nie dopłatach do rachunków.

Dodatkową szansą jest nowatorskie podejście do analizy wariantów alternatywnych podczas opracowywania raportów oddziaływania na środowisko sporządzanych w celu określenia konieczności budowy dużej elektrowni opartej na paliwach kopalnych. Obecne zapisy nie wymagają od inwestora przeanalizowania wariantu poprawy efektywności energetycznej w regionie, w którym planowana jest inwestycja, porównania kosztów i korzyści tak prezentowanych wariantów, nie mówiąc już o analizie i porównaniu kosztów zewnętrznych. W efekcie ciężar ten spoczywa na barkach społeczności lokalnych, zaangażowanych w procedurę oceny oddziaływania na środowisko organizacji pozarządowych lub uczestniczących w niej ekspertów. Konieczność przedstawienia wariantu alternatywnego ułatwiłaby ocenę inwestycji organom administracji państwowej i władzom lokalnym oraz dostarczyłaby informacji o innych możliwościach rozwoju energetycznego danego regionu.

⁵ CE DELFT: Carbon leakage and the future of the EU ETS market. 09.04.2013.

15. W jaki sposób należy uwzględnić niepewność co do działań i poziomu zobowiązań innych krajów rozwiniętych i najważniejszych pod względem gospodarczym krajów rozwijających się podczas trwających negocjacji międzynarodowych?

U podstaw niepewności politycznej w tym obszarze leży fałszywe założenie, że Unia Europejska działa sama, a inne państwa są za nami daleko w tyle, jeśli chodzi o redukcję emisji. Ten mit nie opiera się na żadnej rzeczowej, kompleksowej ocenie, ani dla oszacowania wysiłków UE, ani zakresu działania innych państw mających duży udział w emisjach światowych. Za wyjątkiem Turcji, Argentyny i Arabii Saudyjskiej, wszystkie kraje G20 przyjęły własne zobowiązania do ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Porównując te deklaracje do unijnych można stwierdzić, że poziom ambicji UE jest obecnie nieco wyższy, ale nie, że działa sama.

Działania na rzecz ochrony klimatu podejmuje także coraz więcej krajów rozwijających się. Gospodarki wschodzące – pragmatycznie oceniając sytuację w zakresie dostępności zasobów paliw kopalnych, a jednocześnie mocniej odczuwające negatywne skutki zachodzących już zmian klimatu – także podejmują wiele działań mających na celu ograniczenie emisji, rozwój odnawialnych źródeł energii i poprawę efektywności energetycznej. W ubiegłym roku inwestycje w energię odnawialną w krajach rozwijających się wzrosły o 19 procent. Wśród rynków wschodzących dominowały przede wszystkim Chiny, Republika Południowej Afryki, Maroko, Chile i Meksyk.⁶

Jednak do kwestii niepewności polityki klimatycznej na poziomie międzynarodowym można podejść również w inny sposób. Można przyjąć, że progresywna polityka klimatyczno-energetyczna – niezależnie od tego, co będzie się działo w innych regionach świata – jest szansą na restrukturyzację, modernizację i pobudzenie innowacji w gospodarkach państw UE. Bez względu na trudności związane z opracowaniem bardzo potrzebnego globalnego porozumienia, Unia Europejska powinna rozwijać się w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, innowacyjnej, efektywnej, „zielonej”, bezpiecznej dla środowiska i zdrowia ludzi.

16. W jaki sposób można zwiększyć pewność prawną dla przedsiębiorstw przy zapewnieniu elastyczności umożliwiającej dostosowanie się do zmieniających się okoliczności (np. postęp w międzynarodowych negocjacjach w sprawie zmiany klimatu, zmiany na rynkach energii)?

Zdając sobie sprawę, że podstawą biznesu, zwłaszcza innowacyjnego, jest trwałość warunków otoczenia prawnego i administracyjnego, a jednocześnie mając świadomość istnienia licznych, trudnych do przewidzenia, zmieniających się okoliczności, należałoby ustanowić fundusz gwarancyjny na poziomie krajowym lub unijnym. Fundusz ten powinien być dostępny wyłącznie dla technologii o ważnym znaczeniu w realizacji celów na rok 2030.

17. W jaki sposób UE może przyczynić się do zwiększenia potencjału innowacyjnego przemysłu wytwórczego? Czy przychody ze sprzedaży uprawnień na aukcji powinny odgrywać jakąś rolę?

Przychody ze sprzedaży uprawnień powinny (wraz z innymi funduszami wspólnotowymi) być przeznaczone na obniżenie ryzyka inwestycyjnego rozwiązań służących realizacji celów

⁶ Raport ONZ [Global Trends in Renewable Energy Investment 2013](#).

klimatycznych na rok 2030 w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii z OZE, poprawy efektywności energetycznej czy celów sektorowych. Ważna jest synergia różnych źródeł tak, aby nie powiełały się one albo nie tworzyły luk w procesie kreowania innowacji.

18. W jaki sposób UE może najlepiej wykorzystać rozwój rodzimych konwencjonalnych i niekonwencjonalnych źródeł energii, aby doprowadzić do obniżenia cen energii i uzależnienia od importu?

Koncentrowanie się wyłącznie na cenie energii nie jest właściwym podejściem. Musimy brać pod uwagę to, że wyższa cena może stanowić bodziec zachęcający do zmniejszenia jej zużycia, a tym samym ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Niezbędne jest stworzenie synergii pomiędzy różnego rodzaju instrumentami, tak aby wzrost cen energii nie prowadził do znaczącego wzrostu kosztów, a zachęcał do zachowań proklimatycznych.

Podstawą budowania niezależności od importu surowców i paliw energetycznych powinny być programy efektywności energetycznej, rozwój energetyki prosumenckiej oraz bazowanie na odnawialnych zasobach, które są dostępne w poszczególnych krajach wspólnoty. W celu zapewnienia pełnej konkurencyjności na rynku energii należy wykorzystać instrumenty prawne UE służące internalizacji kosztów zewnętrznych związanych z produkcją energii ze źródeł konwencjonalnych i niekonwencjonalnych, takie jak: dyrektywa o emisjach przemysłowych, ramowa dyrektywa wodna, dyrektywa odpadowa oraz ramowa dyrektywa w sprawie jakości powietrza wraz z dyrektywami szczegółowymi.

19. W jaki sposób UE może najlepiej zwiększyć bezpieczeństwo dostaw energii na rynku wewnętrznym poprzez zapewnienie pełnego i skutecznego funkcjonowania wewnętrznego rynku energii (np. poprzez rozwój niezbędnych połączeń międzysystemowych), oraz poza UE poprzez dywersyfikację tras dostaw energii?

W naszej opinii, nowoczesny system energetyczny powinien być budowany oddolnie, zaczynając od najniższego poziomu – obywatela, który powinien mieć możliwość zaspakajania swoich potrzeb energetycznych we własnym zakresie lub we współpracy ze swoim najbliższym otoczeniem, np. innymi mieszkańcami tej samej wsi lub urzędem własnej gminy. Każdy poziom powinien zaspakajać swoje potrzeby energetyczne w maksymalnym stopniu (zachowując gwarancję dostaw). Ewentualne braki byłyby uzupełniane na wyższym poziomie, tj. przez gminę, powiat, województwo i państwo. W przypadku braku wystarczającej mocy w krajowym systemie energetycznym, mogą ją zapewniać państwa sąsiadujące, a na końcu pozostałe państwa unijne. Jednak punkt ciężkości powinien być położony na budowanie inteligentnych sieci lokalnych i regionalnych wraz z inteligentnym systemem zarządzania energią.

Dla przykładu, tylko w Polsce taka zmiana paradygmatu bezpieczeństwa energetycznego spowodowałaby, że podstawowymi jednostkami odpowiadającymi za dostarczenie energii staną się: gospodarstwo domowe, wspólnota mieszkaniowa, przedsiębiorstwo, gospodarstwo rolne, jednostka użyteczności publicznej, itp. Ich potencjał wytwarzania energii jest znaczny. Tylko w roku 2011 oddano do użytku ponad 92 tys. budynków. Gdyby każdy z nich wyposażony był w mikroinstalacje o mocy 40 kW, to łącznie ich moc wyniosłaby

3600 MW! Mamy w naszym kraju 3,9 mln małych i 173 tys. średnich firm⁷, których znaczny procent mógłby produkować energię na mikroskalę. To samo dotyczy 2,5 mln gospodarstw rolnych i 3 mln domów jednorodzinnych. Mamy 1600 gmin wiejskich, które mogłyby stać się lokalnymi inwestorami w rozproszone źródła energii, a także ponad 900 miast, dla których energetyka rozproszona oznaczałaby wzrost lokalnego bezpieczeństwa energetycznego i zwiększenie dochodów.

Aspekty dotyczące zdolności i dystrybucji

20. W jaki sposób nowe ramy powinny zapewnić sprawiedliwy podział wysiłków pomiędzy państwa członkowskie? Jakie konkretne działania można podjąć w celu uwzględnienia różnych zdolności realizacji środków w dziedzinie energii i klimatu?

Zobowiązania powinny być podzielone sprawiedliwie pomiędzy państwa członkowskie. Ambitne działania powinny być podejmowane tam, gdzie istnieje najwyższy potencjał do osiągnięcia najniższej kosztowo redukcji. Jeśli zaś dany kraj ma wysoki potencjał redukcji, ale brakuje mu środków, aby jej dokonać, powinien uzyskać wsparcie ze strony państw bogatszych. W ten sposób osiągnie się najbardziej efektywną kosztowo redukcję oraz najwyższy udział odnawialnych źródeł energii na poziomie wspólnoty. W miarę możliwości powinno się też uwzględnić przy podziale zobowiązań historyczne emisje i dokonany wysiłek redukcyjny.

21. Jakie mechanizmy mogłyby promować współpracę oraz sprawiedliwy podział wysiłków między państwami członkowskimi przy zapewnieniu najbardziej opłacalnego sposobu realizacji nowych celów w zakresie klimatu i energii?

Kluczem do sprawiedliwego podziału powinno być opisane wyżej wykorzystanie rozwiązań o najniższych kosztach (typu *low hanging fruit*) w połączeniu ze wsparciem finansowym uzależnionym od sytuacji ekonomicznej danego kraju. Jednocześnie utworzone na poziomie UE mechanizmy powinny promować współpracę między krajami bardziej zaawansowanym w działaniach redukcyjnych, szczególnie w obszarze wykorzystania niskoemisyjnych technologii i rozwiązań, a krajami mniej zaawansowanymi, przyczyniając się do ekonomizacji rozwiązań.

Należy uważnie przyrzeć się regionom, takim jak np. Górny Śląsk, które ze względu na swoją obecną specyficzną sytuację mogą w wyniku polityki klimatyczno-energetycznej częściowo utracić pozycję gospodarczą. Regiony te są narażone na liczne problemy społeczno-ekonomiczne, w tym wysokie bezrobocie. Dlatego należy stworzyć mechanizm wsparcia służący przekształceniu regionów zdominowanych przez technologie schyłkowe w obszary nowoczesne i konkurencyjne gospodarczo.

22. Czy aby wesprzeć nowe ramy na 2030 r. niezbędne są nowe instrumenty finansowania lub nowe ustalenia?

⁷ Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2010–2011. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2012

Główny nacisk powinien być położony na pełne wykorzystanie istniejących rozwiązań oraz ich wzmocnienie - zwłaszcza w zakresie ich wdrażania oraz monitorowania. Należy szybko reagować na niewdrażanie bądź niepełne wdrażanie przez państwa członkowskie dyrektyw unijnych. Obecnie, czas od momentu upływu terminu implementacji prawa unijnego w krajach członkowskich do podjęcia działań dyscyplinujących bądź karzących za brak właściwej implementacji jest bardzo długi, co słabo mobilizuje państwa członkowskie. Dla przykładu Polska wciąż nie wdrożyła szeregu dyrektyw „klimatycznych”, m.in. dyrektywy 2009/28/WE, której termin implementacji minął 5 grudnia 2010 roku i nadal nie została ukarana za opóźnienie.

Konieczne jest też taka modyfikacja mechanizmów finansowania rozwoju energetyki, aby w coraz większym stopniu odpowiadały one zmieniającym się wymaganiom i oczekiwaniom energetyki rozproszonej. Ważne jest stymulowanie badań i rozwoju takich technologii opartych na odnawialnych źródłach energii, które nie uzyskały jeszcze konkurencyjności rynkowej, a mają na nie duże szanse.

Niezbędne jest też zmniejszenie zaangażowania instytucji finansowych, takich jak Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju czy Europejski Bank Inwestycyjny w projekty energetyki wielkoskalowej, które bezpośrednio lub pośrednio (poprzez pożyczki na projekty niskoemisyjne realizowane przez grupę kapitałową mającą w swoich planach inwestycje wysokoemisyjne) stanowią wzmocnienie wielkoskalowej energetyki konwencjonalnej.

Nie należy też inwestować środków publicznych w technologie dojrzałe rynkowo, które są w stanie zapewnić sobie finansowanie sektora prywatnego, takie jak elektrownie gazowe, czy infrastruktura służąca do dystrybucji gazu, w tym ze źródeł niekonwencjonalnych.

Z dotychczasowych instrumentów warto kontynuować wykorzystanie NER300 pod warunkiem, że będzie wspierał przede wszystkim odnawialną energetykę i efektywność energetyczną, a nie wesprze CCS.

Warszawa, 2 lipca 2013

Koalicja Klimatyczna jest porozumieniem 23 organizacji pozarządowych. Jej misją jest wspólne działanie w celu zapobiegania wywołanym przez człowieka zmianom klimatu dla dobra ludzi i środowiska.

Fundacja AERIS Futuro, Fundacja ClientEarth Polska, Fundacja Efektywnego Wykorzystania Energii, Fundacja Ekologiczna Arka, Fundacja Ekologiczna Ziemi Legnickiej Zielona Akcja, Fundacja EkoRozwoju FER, Fundacja GAP Polska, Fundacja Greenpeace Polska, Fundacja Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju, Instytut na rzecz Ekorozwoju, Liga Ochrony Przyrody, Polski Klub Ekologiczny Okręg Dolnośląski, Polski Klub Ekologiczny Okręg Górnośląski, Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki, Polski Klub Ekologiczny Okręg Świętokrzyski, Polski Klub Ekologiczny Okręg Wschodnio-Pomorski, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, Stowarzyszenie Ekologiczne Eko-Unia, Stowarzyszenie Ekologiczno-Kulturalne Klub Gaja, Społeczny Instytut Ekologiczny, WWF Polska, Zielone Mazowsze, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć.

Kontakt:

Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki, ul. Mazowiecka 11/16, 00-052 Warszawa
tel. +48 22 827 33 70, mail: pkeom.org@gmail.com, www.koalicjaklimatyczna.org